

האם יש לקיים ברית מילה לחילונים בשבת?

הלל מרצבך, יד בנימין

א. תלמוד בבלי נדרים דף לא. ב - לב. א

תניא, ר' יהושע בן קרחה אומר: גדולה מילה - שכל זכיות שעשה משה רבינו לא עמדו לו כשנתרשל מן המילה...
תניא, רבי אומר: גדולה מילה, שאין לך מי שנתעסק במצות כאברהם אבינו, ולא נקרא תמים אלא על שם מילה,
שנאמר: התהלך לפני והיה תמים, וכתוב: ואתנה בריתי ביני ובינך...
ד"א: גדולה מילה - ששקולה כנגד כל המצות שבתורה, שנאמר: כי על פי הדברים האלה וגו'.
ד"א: גדולה מילה - שאילמלא מילה לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה וגו'.

ב. ספר העיטור - שער ג - הלכות מילה - נ ע"א

ישראל שנעשה אינו יהודי ויש לו אשה ישראלית ונולד לו בן בשבת - מותר למול בשבת, ואין אנו מחזיקין שיעשה מעשה אב, ולא עוד שאמו ישראלית שאפשר שילך אחריה.

ג. טור - יורה דעה סימן רסו

ישראל שהמיר דתו לעבודת כוכבים ונשוי ישראלית ונולד לו בן ממנה - מלין אותו בשבת, ואין אנו מחזיקין אותו שיצא לתרבות רעה כיון שאמו ישראלית.

ד. בית יוסף - על דברי הטור

ולי נראה דאפילו נשוי מומרת נמי מלין בשבת הבן הנולד להם, שהרי הם חייבים בכל המצות וישראלית דנקט העיטור אפשר דלאו לאפוקי מומרת אלא לאפוקי גויה.

ה. שולחן ערוך - יורה דעה סימן רסו סעיף יב

ישראל שהמיר ונולד לו בן מישראלית - מלין אותו בשבת.

ו. מורי זהב - יורה דעה סימן רסו ס"ק י

ולא משמע כן בטור שהרי כתבתי בסעי' י"ב משמו שאין מחזיקין שיצא לתרבות רעה כיון שאמו ישראלית, ובזה שאמו מומרת ודאי מחזיקין אותו בכך ואין למולו בשבת ואע"ג דנותנין אותו {הור"י} לימול, שמא אחר כך יחזירוהו לתועבה שלהם כיון שהם נשארו כך. ותו דאפשר שהם מומרים לכל התורה חוץ ממצות מילה.

ז. שפת כהן - יורה דעה סימן רסו ס"ק טז

ולי לא משמע הכי... כיון דאביו מומר נחזיקהו שיצא לתרבות רעה ולא מחזיקין בהכי כיון שאמו ישראלית, אבל כשאמו מומרת אסור, וצריך עיון.

ח. פרי מגדים - סי' שכ"ח משב"ז סק"ו

פשיטא לי: מומר לחלל שבת בפרהסיא ועכו"ם או מומר להכעיס לדבר אחד - אין מחללין עליו שבת.

ט. שו"ת דברי יציב - חלק אבן העזר סימן סב

ולעני"ד שלא גרע {ישראלי מומר} ממנודה (ביו"ד סי' של"ד ס"י), וכן ברמ"א (שם ס"י) שיש רשות לב"ד להחמיר עליו שלא ימולו בניו ושלא יקבר אם ימות ולגרש את בניו מבית הספר וכו' עיי"ש, וכ"ש במומר.

י. שו"ת חלקת יעקב¹ - הערות לאורח חיים סימן קנו

אף שמחלל שבת דינו כמומר מ"מ אמרינן דילמא הוי זרעא מעליא ו**שפיר** מלין אותו, ורק בבני מומרים שנטמעו בין העכו"ם, שבודאי יצאו **לתרבות רעה** דעת הש"ך וטו"ז שאין למולם בשבת.

יא. שו"ת ציץ אליעזר - ח"ח סי' טו - משיבת נפש פ"ה ט

וכלפי הטענה על אלה האפיקורסים שיש להם דין של **מורדין** ולא מעלין אפילו בימות החול, אצטט מ"ש בזה בספר חזון איש (יו"ד סי' י"ג אות ט"ז) וז"ל: 'נראה דאין דין מורדין אלא בזמן שהשגחתו יתברך גלוי כמו בזמן שהיו נסים מצוין ומשמש בת קול וצדיקי הדור תחת השגחה פרטית הנראית לעין כל... אבל בזמן ההעלם שנכרתה האמונה מן דלת העם אין במעשה הורדה גדר הפרצה אלא הוספת הפרצה שיהיה בעיניהם כמעשה השחתה ואלימות ח"ו, וכיון שכל עצמנו **לתקן** אין דין זה נוהג בשעה שאין בו תיקון ועלינו להחזירם **בעבותות אהבה** ולהעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת עכ"ל עיי"ש...
מותר למול בניהם של מחללי שבת בפרהסיא בשבת.

יב. שו"ת ציץ אליעזר - ח"ו סימן ג

מעיקרא דדינא **יש למול** המילה בזמנה בשבת מכיון שזה חיוב המוטל בכלל לא רק על האב בלבד כי אם על הבי"ד ועל כל בית ישראל אשר בכללם המוהל... אלא שאם לפי ראות עין ישנה איזה תקוה לגדירת פירצת החילול שבת להבא בזה שימנעו מלמול בשבת מילות כאלה... דלא יתאים להם להיות מובדלים לרעה משאר בני הכשרים שאינם מחללים את השבת, ככה"ג **אפשר שפיר** להימנע מלמול".

יג. שו"ת שבט הלוי - חלק ד סימן קלב-קלד

בני מחללי שבת בפרהסיא דנחשבים כגוים, מ"מ ראיתי מסקנת האחרונים **שמוהלין אותו בשבת** וכ"כ בתשובת בית שערים (יו"ד סו"ס ש"מ), אמנם אם עשית הברית בשבת גורם לחילול שבת ודאית שלא כדין לפני המילה ואחר המילה כתבתי בזה במקום אחר ודעתי הענייה שיש **לדחותו**.
אם יש חשש מבוסס וקרוב לודאי שיחללו עי"ז שבת הן לפני המילה ע"י הסעות במכוניות, והן בשעת המילה חילולי שבת שלא הותרו ע"פ הלכה, והן מה שרגיל שמחללים שבת באופן מבהיל בשעת הסעודה ואח"כ, כבר פסקתי כמה פעם **דאין לעשות** בזה הברית בשבת, ואין למוהל ירא אלוקים להזדקק לזה".

יד. שו"ת מנחת יצחק - חלק ג סי' לה

וכי יעלה על הדעת דמשום חשש גרמא באיסורים ידחה מצוה דאורייתא!! דאל"כ נאמר דיבטלו תפילה בצבור בשבת לשומרי שבת כהלכתו, משום שישנם בעוה"ר כאותם שבאים לביהכ"נ בדרך איסור... המוהל מחויב להזהירם שלא יעשו מצוה הבאה בעבירה, ומוטב שימול בינו ובין עצמו...".

טו. שו"ת אגרות משה - חלק א סי' קנו

מסתבר **שאין** לבטל בשביל זה מצות מילה בזמנה שחיובה היא על כל ישראל וכ"ש על המוהל כשליכא מוהל אחר שעליו הוא החיוב ביחוד... **ומחוייב** לילך לשם למול אף שיראה בעשייתם עבירה דחלול שבת. אבל תיכף אחר מעשה המילה **אין** להישאר שם.

טז. שו"ת הרב הראשי (לרב מרדכי אליהו) - ח"ב סימן ב עמ' 21

אסור לדחות את הברית מיום שבת ליום חול ויש למולו בשבת. כמובן ראוי להודיע לקרובים **שלא** יחללו את השבת בבואם לברית.

¹ לרב מרדכי יעקב ברייש נולד בפולין בשנת תרנ"ו (1896). שימש כרב בכמה קהילות לאחר שברח מן הנאצים, כרב הקהילה החרדית בציריך, עד פטירתו בשנת תשל"ז.